

เค้าโครงความคิด:
แนวคิดสำคัญในการออกแบบตกแต่งอาคารสุขภาพแห่งชาติ
และการจัดแสดงใน “หอประวัติศาสตร์สุขภาพ”

โดย นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์และน.ส.ปารณัฐ สุขสุทธิ

1. หลักการและเหตุผล

หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์สุขภาพไทยจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2551 โดยความร่วมมือระหว่างกระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ถือได้ว่าเป็นวาระการผลักดันมิติประวัติศาสตร์กับระบบสุขภาพไทย โดยมีภารกิจสำคัญด้านการเป็นแหล่งรวบรวม ทำนุบำรุงรักษาเอกสาร สื่อ หมายรวมถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์สำคัญ ๆ ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัย และจัดกิจกรรมเรียนรู้ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ตลอดจนพัฒนาการด้าน สังคม การเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพในสังคมไทย เพื่อให้เกิดการปลูกฝังและสร้างความรู้ ความเข้าใจในมิติทางประวัติศาสตร์ สังคมและสุขภาพ รวมถึงมีจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์สำนึก และความภาคภูมิใจต่อความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ อันจะเป็นการบ่มเพาะความภาคภูมิใจต่อการทำงานสร้างระบบสุขภาพไทยให้เข้มแข็งต่อไป

หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์สุขภาพไทยยังได้ริเริ่มเสนอแนวคิดการออกแบบและการจัดแสดงนิทรรศการ สร้างพื้นที่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์สุขภาพขึ้นที่อาคารสุขภาพแห่งชาติ ในกระทรวงสาธารณสุข ให้เป็นพื้นที่ที่แสดงความหมายของสุขภาพ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและท้องถิ่น สะท้อนการเปลี่ยนแปลง มองเห็นจุดเปลี่ยนของสุขภาพกับสังคมในทางประวัติศาสตร์ โดยการทำงานกับนักวิชาการด้านวิชาการประวัติศาสตร์ สังคมและสุขภาพ การเลือกพื้นที่หอจดหมายเหตุ ภาระความร่วมมือในการรวบรวมเรื่องราวและข่าวของจากเครือข่ายสุขภาพ ตลอดจนการพัฒนาแนวความคิดการออกแบบเป็นงานนิทรรศการทั้งแบบถาวรและหมุนเวียน ให้เป็นนิทรรศการที่ตักตักตักบอกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สุขภาพได้

สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ เป็นหน่วยงานดำเนินการและบริหารจัดการหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์สุขภาพไทย จึงเสนอแนวความคิดการออกแบบและจัดแสดงนิทรรศการประวัติศาสตร์สุขภาพ จากกระบวนการทำงานกับคณะทำงานวิชาการประวัติศาสตร์ รวมถึงคณะกรรมการ อำนวยการและดำเนินการหอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์สุขภาพไทย โดยการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ จนกระทั่งได้ตั้งหัวข้อนิทรรศการ คือ “๑๐๐บุคคล ร้อยความคิด ร้อยสิ่งประดิษฐ์และร้อยเรื่องราว” ขึ้นมาเป็นแนวคิดตั้งต้น แล้วจึงได้เพิ่มเติมเนื้อหา รายละเอียดของแนวความคิดการออกแบบการจัดแสดงให้ครอบคลุม การตกแต่งและคิดการ

ออกแบบให้แทรกเข้าไปในอาคารทุกส่วน แสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สุขภาพ ในกระบวนการคิดและระดมความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง จนได้กรอบการทำงานออกแบบและก่อสร้าง จึงเป็นบทบาทและภารกิจที่สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพจะต้องประสานงาน ทำงานด้านเนื้อหาและแนวคิด ร่วมกับทีมงานวิชาการและทีมงานออกแบบที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำเสนอแนวคิดต่อทีมงานที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ จนได้กรอบงานที่ชัดเจนเป็นลำดับไป

2. วัตถุประสงค์

1. เน้นการผสมผสานศิลปะ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่สะท้อนการต่อสู้ ภูมิปัญญา และบทบาทของผู้คนโดยเฉพาะสามัญชนที่ได้คิดและต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์สุขภาพไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน
2. ผสมผสานการนำเสนอเนื้อหาแทรกเข้าไปในทุกพื้นที่ของอาคาร ให้เป็นประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่มีชีวิตอยู่ติดกับการทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่
3. เน้นการผสมผสานทั้ง Historical Museum และ Ethnological Museum คือผสมทั้งเส้นทางประวัติศาสตร์เข้ากับวัฒนธรรมที่หลากหลายด้านสุขภาพ
4. จัดสรรเนื้อหาและการออกแบบให้สอดคล้องกับพื้นที่อาคารตามแนวคิดให้ตึกทั้งตึกบอกเรื่องราวได้

3. พื้นที่การออกแบบของอาคาร

แบ่งการนำเสนอการออกแบบและจัดแสดง ตามพื้นที่ออกเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1 พื้นที่ส่วนรวมของอาคาร บริเวณโถงทางเดิน ผนัง ระเบียงและบันได ได้แก่

- พื้นที่ห้องโถงบริเวณทางเข้าตัวอาคาร (ผนังแกรนิตด้านนอกอาคารใช้รหัส GX; โถงทางเข้า Foyer หรือ Entrance Hall รหัสพื้นที่คือ H)
- พื้นที่บริเวณทางเดินและระเบียง (รหัสคือ F สำหรับด้านหน้า; B สำหรับผนังด้านหลัง; ผนังแกรนิตในโถงใช้รหัส G)
- พื้นที่บริเวณลิฟต์และบันได (รหัสผนังแกรนิตที่ลิฟต์คือ GE และผนังด้านซ้ายมือ บริเวณบันไดทางขึ้นของอาคาร คือ S)

พื้นที่ - บริเวณ	รหัส	ตัวอย่าง
ผนังแกรนิตด้านนอก	GX	GX1 & GX2 (Granite External 1 & 2)
โถงทางเข้า (Hall)	H	H1.1 (ผนังโถงชั้น 1 ผนังที่ 1)
ผนังแกรนิตในโถง	G	G1, G2... (ผนังแกรนิตชั้น 1, 2...)
ผนังแกรนิตหน้าลิฟต์ (Elevator Granite)	GE	GE1 ผนังแกรนิตหน้าลิฟต์ชั้นที่ 1
ผนังทางเดินด้านหน้าอาคาร (Front)	F	F1.1 (ผนังด้านหน้าชั้น 1 ผนังที่ 1)
ผนังทางเดินด้านหลังอาคาร (Back)	B	B1.1 (ผนังด้านหลังชั้น 1 ผนังที่ 1)
ผนังบริเวณบันได (Stairs)	S	S1.1 (ผนังบริเวณบันไดชั้น 1 ผนังที่ 1)

3.2 พื้นที่ภายในหอจัดแสดง ชื่อว่า “หอประวัติศาสตร์สุขภาพ” มีพื้นที่ราว 400 ตารางเมตร จัดให้เป็นพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์สุขภาพเล็กๆ ซึ่งมีแนวคิดการออกแบบเชื่อมโยงกับพื้นที่ข้างนอกทั้งหมดด้วย นับแต่ผนังด้านข้างและริมทางเดินเข้าอาคารด้านหน้า-ด้านหลัง จนถึงระเบียงทางเดินหน้าห้องสมุด เป็นต้น

4. แนวคิดการออกแบบและและการตกแต่งพื้นที่บริเวณโถงทางเดิน ผนัง ระเบียงและบันได

4.1 พื้นที่ GX1: เป็นการนำเอาปรัชญาสำคัญในการทำงานขององค์กรทั้งสามองค์กรที่อยู่ในอาคารนี้ คือ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (สรพ.) และ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.)

ปรัชญาการทำงานของ สช. นั้นเป็นการสร้างสังคมแห่งสุขภาวะ โดยเน้นทำงานด้านนโยบายสาธารณะเพื่อความสุขของสังคม จึงเป็นองค์กรแห่งความดี ส่วน สรพ. ทำงานด้านคุณภาพของระบบบริการซึ่งต้องอาศัยความประณีตทำให้เกิดความงดงาม จึงเป็นองค์กรแห่งความงาม ในขณะที่ สวรส. ทำงานเกี่ยวกับการวิจัยและความรู้ จึงเป็นองค์กรแห่งความจริง

ใช้ศิลปะตัดเหล็กแบบ Paper cut หรือ Silhouette

ปรัชญาขององค์กรทั้งสามจึงสะท้อนศักยภาพสูงสุดของมนุษย์ในการเข้าถึงซึ่ง “ความดี ความงามและความจริง” เป็นสถานที่ทำงานที่ “สานพลัง” เพื่อสร้างสรรค์สังคมไทยที่มีหัวใจความเป็นมนุษย์

การออกแบบเน้นการผสมผสานความงามในแนวจารีตกับงานศิลปะแบบร่วมสมัย รูปแบบไม่เน้นสีสันมากจนเกินไป ติดบนผนังแกรนิตโดยอาจมีมิติที่ลอยพ้นจากผนังออกมา

4.2 พื้นที่ GX2: อาจเป็นส่วนล้นมาจาก GX1 เช่นถ้า GX1 เป็นต้นโพธิ์ (อิโปโครติสใช้ต้น Planetree) ก็อาจมีส่วนของทิพยพฤกษานี้ก่อกเลยมาถึงพื้นที่ GX2 ด้วย

4.3 พื้นที่ G1 เป็นพื้นที่ในอาคารที่สำคัญที่สุด ทั้งมีขนาดใหญ่และอยู่ในตำแหน่งแรกๆที่ผู้มาติดต่อจะมองเห็น แนวคิดสำหรับการออกแบบตกแต่งจึงควรสะท้อนจุดเริ่มต้นแห่งสุขภาวะ โดยนำเสนอเป็นแนวคิด “ปฐมกาลแห่งสุขภาวะ” The Genesis of Wellness เป็นงานานฤมิตรศิลป์ที่รวบรวมแนวคิดการก่อกำเนิดจากหลากหลายวัฒนธรรม เช่น กำเนิดโลกจากน้ำเต้าปุง แถน พระผู้สร้าง คิวลิงค์ ผสมผสานกับวิทยาศาสตร์ โดยอาจใช้รูปแบบประติมากรรมแบบนูนต่ำหรือใช้วัสดุสมัยใหม่เช่น ศิลปะจากแก้วหรือกระจกที่ทำให้ใช้ประโยชน์จากพื้นผิวแกรนิตที่มีอยู่แล้ว ผสมผสานกับการใช้สีสันเพิ่มเติมความมีชีวิตชีวาให้กับพื้นที่สำคัญ ซึ่งทุกคนที่มาทำงานหรือมาติดต่ออาคารแห่งนี้จะเดินผ่านหน้างานชิ้นนี้ทุกคนและทุกครั้งที่มาติดต่อ

4.4 พื้นที่ GE1 ติดป้ายให้หน่อยๆ อย่าให้รกสายตา หรือหลีกเลี่ยงการติดประกาศที่แสดงการใช้
อำนาจสั่งห้ามไม่ให้ทำ หรือสั่งให้ปฏิบัติเหมือนสถานที่ราชการทั่วไป

4.5 พื้นที่ทางด้านหลังอาคาร จากลานจอดรถ พื้นที่แรกได้แก่ B1 บริเวณด้านซ้ายมือของ

บันไดทางเดินขึ้นอาคาร (ตรงกับทางลาดขึ้นอาคาร) ส่วนนี้เน้นแนวคิดเรื่องความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน โดยใช้ภาพที่แรง มีพลัง โดยที่จุด B1 นี้เป็นจุดบรรจบของคน queen ขึ้นบันได (ซึ่งเรียกตัวเองว่า ไม่พิการ แต่

อาจพิการในด้านใดด้านหนึ่ง เพราะทุกคนก็ล้วนแต่พิการอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งสิ้น) กับคนที่นั่งรถเข็นขึ้นมาทางลาด (ซึ่งถูกเรียกว่า ผู้พิการ แต่ก็เป็นมนุษย์เท่ากันกับคนเดินบันไดอย่างไม่มีข้อสงสัย) อาจใช้ภาพเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่เป็นหมุดหมายสำคัญของการต่อสู้หรือได้มาซึ่งสิทธิของผู้คนอย่างเสมอกัน

4.6 พื้นที่ผนังด้านขวามือ บริเวณทางเดินเข้าอาคารจากลานจอดรถ (B2 & B3) เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่พื้นที่แรกที่ได้เห็นได้จากการเดินขึ้นทางด้านหลังของอาคาร แม้จะอยู่หน้าห้องน้ำแต่ก็มีความสำคัญ พื้นที่ส่วนนี้น่าจะสามารถจัดแสดงเปลี่ยนเนื้อหาไปตามประเด็นหรือตามสถานการณ์ได้ โดยเน้นรูปแบบที่ง่ายต่อการปรับเปลี่ยนและเนื้อหาที่ง่ายต่อการเข้าใจ เนื่องจากเป็นทางเดินผ่านที่ไม่เหมาะสำหรับการต้องยืนอ่านนานๆ สำหรับช่วงแรกของการจัดแสดงนั้นเสนอให้เป็นนิทรรศการภาพประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมสุขภาพ โดยมีภาพ 3 ขนาด คือ ใหญ่ กลาง และเล็ก ภาพขนาดใหญ่เน้นการสร้าง Impact ใช้จำนวนไม่มาก แต่ต้องเป็นภาพที่โดดเด่น โดดใจ ส่วนภาพขนาดกลางและเล็กเป็นส่วนที่นำมาประกอบให้เกิด composition และจุดเด่นที่น่าสนใจ (แหล่งของภาพอาจมาจากสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์สุขภาพไทย ภาพจากหนังสือที่กำลังจัดพิมพ์เรื่อง รอยเวลา เส้นทางประวัติศาสตร์สุขภาพ) ภาพเหล่านี้ควรมีคำบรรยายสั้นๆ และจะมีการเปลี่ยนทุกๆ 6 เดือนหรือ 1 ปี

4.7 บริเวณด้านหน้าของทางเดินเข้าอาคาร ปัจจุบันยังไม่ได้เตรียมสถานที่สำหรับพนักงานรักษาความปลอดภัยและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนที่มาติดต่อได้รับความสะดวก ควรจัดพื้นที่บริเวณระหว่างเสาสี่ต้นด้านขวามือของบันไดทางขึ้นกันเป็นเคาน์เตอร์ โดยผนังด้านหน้าอาคารบริเวณนั้นอาจต้องทำเป็นกันสาดป้องกันแดดและฝนที่จะพัดเข้ามาด้านบนจากฝ้าเพดาน ระหว่างเสาสองต้นด้านหลังอาจทำเป็น Directory Board (เหมือนตัวอย่างภาพประกอบ) โดยในทำเนียบองค์กรนี้จะต้องมีเบอร์โทรศัพท์สำหรับโทรติดต่อได้ พร้อมติดตั้งจอ LCD ขนาด 37 นิ้ว ที่เสาด้านหน้า โดยเป็นจอทัชสกรีนที่ผู้มาติดต่อสามารถใช้นิ้วจิ้มหาข้อมูลจากจอได้

ทำเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์และป้ายข้อมูลองค์กรพร้อมเบอร์โทรศัพท์

4.8 บริเวณโถงทางเข้าอาคารด้านหน้า เป็นส่วนที่เชื่อมระหว่างนอกและในอาคาร เป็นส่วนแรกสุดของอาคารที่ผู้มาติดต่อเข้าถึง ส่วนนี้มีลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมที่มีฝ้าเปิดสูงเชื่อมสองชั้น มีผนังกำแพงล้อมเป็นทรงกลม ให้ความรู้สึกเหมือนอยู่ในมดลูก จึงเหมาะที่จะนำเรื่อง “การเกิด” มาเป็นแนวคิดในการตกแต่งจัดแสดง โดยบริเวณ

5. การออกแบบและจัดแสดงในส่วนพื้นที่ของหอประวัติศาสตร์สุขภาพ

หัวข้อ : ร้อยบุคคล ร้อยความคิด ร้อยสิ่งประดิษฐ์ ร้อยเรื่องราว

เป็นการจัดแสดงเรื่องราว ประวัติศาสตร์และความทรงจำเกี่ยวกับสุขภาพแบบนานาชาติในพื้นที่หลัก 3 พื้นที่คือ

- 1) พื้นที่หลักราว 400 ตารางเมตรภายในหอประวัติศาสตร์สุขภาพ
- 2) พื้นที่บริเวณโถงทางเดิน ระเบียงและบันได
- 3) จุดจัดแสดงในแต่ละชั้นที่จะนำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ ชั้นละ 5 จุด

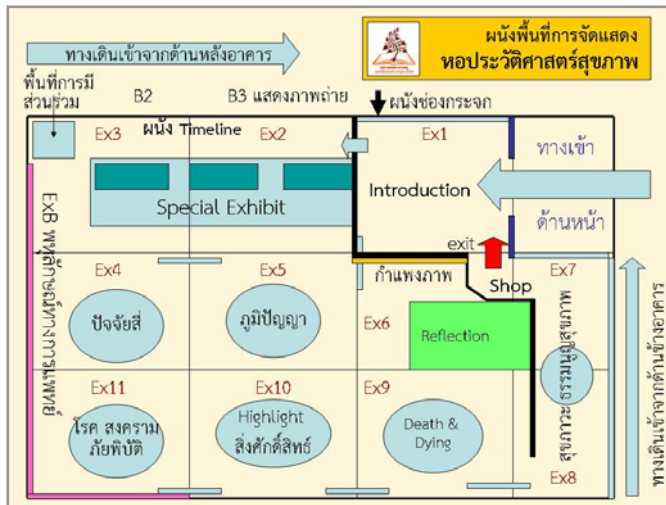
หลักการสำคัญในการจัดแสดงตามแนวคิด ร้อยบุคคล ร้อยความคิด ร้อยสิ่งประดิษฐ์ ร้อยเรื่องราว คือการเสนอนานาชาติที่

- (1) มีบางอย่างสำหรับทุกๆ คน มีเรื่องที่น่าสนใจผสมผสานไว้อย่างหลากหลาย
- (2) ไม่ต้องดูตั้งแต่ต้นจนจบ เพราะผู้ชมส่วนมากจะเป็นผู้ที่มาติดต่อหรือมาประชุมร่วมกับองค์กรต่างๆ ในอาคาร ส่วนใหญ่จะมีเวลาก่อนการประชุมหรือหลังประชุมเสร็จไม่มากนัก การจัดแสดงจะเน้นให้ดูได้ในระยะเวลาสั้นๆ และดูไม่หมด มาดูใหม่ได้เรื่อยๆ
- (3) ง่ายในการออกแบบจัดแสดงโดยไม่จำเป็นต้องมี Theme เดียวกันตลอดการจัดแสดง รวมทั้งสามารถหมุนเวียน สับเปลี่ยน และจัดแสดงเพิ่มเติมได้ตลอด
- (4) ง่ายในการชม ให้อิสระภาพในการชม ไม่ต้องเดินเป็นช่องทางที่ถูกกำหนด พื้นที่ต่างๆ มีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกัน
- (5) สามารถแทรกเข้าไปในอาคารทุกส่วน นิทรรศการคือตึกทั้งตึกที่บอกเรื่องราวได้ เพื่อไม่ให้ประวัติศาสตร์ถูกกักขังไว้ในพิพิธภัณฑ์ แต่เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่มีชีวิต คือประวัติศาสตร์แทรกตัวอยู่ในชีวิตการทำงานของทุกคน

พื้นที่จัดแสดงหลักในส่วนของหอประวัติศาสตร์สุขภาพอยู่บริเวณชั้น 1 ของอาคาร สามารถเดินเข้าได้ทั้งจากทางเข้าด้านหน้าอาคาร ทางเข้าหอประวัติศาสตร์อยู่ตรงกับทางเดินเข้าอาคาร จึงเป็นจุดรวมสายตาและมีความโดดเด่น ทางเข้าด้านหลังจากที่จอดรถจะเป็นทางเดินเข้าของคนส่วนใหญ่ เพราะเจ้าหน้าที่และผู้ติดต่อที่มาเป็นประจำ เช่น คณะกรรมการต่างๆ นักวิจัย หรือผู้มาประชุมจะจอดรถไว้ที่ด้านหลังอาคาร จึงเดินเข้ามาจากทางด้านนี้เป็นหลัก

จากทางด้านหน้าของหอประวัติศาสตร์ พื้นที่ต่างๆ จะแบ่งเพื่อการจัดแสดงเป็นช่องระหว่างเสาห้องคือไล่จาก Ex1 จนถึง EX11 รวมทั้งหมด 11 ส่วน และมีการแบ่งเนื้อหาไว้เบื้องต้น ดังนี้

ส่วนแรก Introduction จัดอยู่ในพื้นที่ Ex 1 ส่วนนี้จะทำหน้าที่คือ

(1) First impression: Wow factor! ผู้ที่เดินเข้าอาคารจากทางด้านหลัง (คือจากที่จอดรถด้านหลังอาคาร) จะเดินผ่านผนัง B2 และ B3 ซึ่งเป็นพื้นที่จัดแสดงภาพถ่ายประวัติศาสตร์ปูพื้นมาก่อนแล้ว เมื่อเดินมาถึงช่อง Ex1 ผนังทางเดินด้านหอประวัติศาสตร์จะกลายเป็นหน้าต่างกระจกใส เป็นการเปลี่ยนจากการจัดแสดงแบบ 2D คือภาพถ่าย มาเป็น 3D คือมีมิติด้านลึก ส่วนนี้จึงเป็นตัวดึงดูดความสนใจเข้ามาในหอประวัติศาสตร์ แนวคิดในการจัด

แสดงจึงเน้นสิ่งที่กระตุ้นความสนใจได้ เป็นของแปลกที่มี impact (ดูผังภาพขยายในหน้า 9)

(2) ปรับบรรยากาศเพื่อเตรียมการเข้าชมนิทรรศการ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดคำถาม

(3) ให้ข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็น มีแผ่นพับแนวคิดการจัดแสดง “ร้อยบุคคล ร้อยความคิด ร้อยสิ่งประดิษฐ์ ร้อยเรื่องราว” ใบปลิวหรือคู่มือแนะนำชม Timeline ซึ่งเขาจะไปพบเรื่องราว เหตุการณ์ สิ่งของ คนที่ปรากฏใน Timeline นี้ด้วย ส่วนนี้อาจต้องมีเคาน์เตอร์เจ้าหน้าที่เล็กๆ ไว้ รวมทั้งมีจอกคอมพิวเตอร์เพื่อให้สามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดแสดงและการใช้บริการค้นหาข้อมูล หอจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์สุภาพไทยด้วย

ถัดจากส่วน Introduction นี้ไป พื้นที่จัดแสดงเกือบทั้งหมด (EX 2-8) จะเป็นแบบเปิด จัดแสดงแบบเชื่อมต่อถึงกันหมด ไม่ต้องเดินตามลำดับ เนื้อหาและการเดินชมสามารถลิ้นไหลระหว่างพื้นที่ เพียงแต่อาจถูกร้อยโยงต่อกันระดับหนึ่งด้วยช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์

ส่วนที่ 2 (EX2-3: Timeline & Special Exhibit) จากทางเดินเข้าผ่าน Introduction จะเป็นพื้นที่ EX2-3 ซึ่งแบ่งออกเป็นด้านขวาและด้านซ้ายจากทางเข้า ด้านขวาซึ่งเป็นฝาผนังปิดตลอดทางจะนำเสนอเส้นทางประวัติศาสตร์ Timeline ซึ่งจะมีบุคคล ความคิด สิ่งประดิษฐ์ ที่ปรากฏในประวัติศาสตร์สุภาพไทย การจัดแสดงจะเป็น

(1) การออกแบบเป็น Graphic อยู่บนผนังให้สามารถเชื่อมโยงกับนิทรรศการที่กำลังจัดแสดงอยู่

(2) การทำ Flash animation เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในแต่ละช่วง อาจทำเป็นภาพเคลื่อนไหวคล้ายภาพยนตร์ที่แสดงลำดับเวลาเหตุการณ์สำคัญ พร้อม Sound Effect เป็น multiple projectors ขึ้นจอยาวเป็น Panoramic view

(3) อาจจัดพื้นที่ให้คนดูมีส่วนร่วม ทำ Timeline ของตนเอง โดยจัดพื้นที่การมีส่วนร่วมกิจกรรม Timeline ไว้ที่มุมหนึ่งก็ได้

(4) ด้านซ้ายของช่องทางเดิน เปิดช่องให้สามารถเดินออกจาก Timeline เข้าสู่พื้นที่นิทรรศการได้อย่างเสรีระดับหนึ่ง โดยอาจกันเป็นกำแพงเตี้ยหรือตู้โชว์เป็นช่วง จัดแสดงสิ่งของที่สัมพันธ์ไปกับ Timeline หรือจัดเป็น Theme ที่สัมพันธ์กับงานที่หน่วยงานต่างๆ กำลังดำเนินการ เช่น เรื่องประวัติศาสตร์ Asbestos ที่ทาง สช. กำลังผลักดันนโยบายด้านนี้ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ผนังด้านหลังจัดแสดงทั้งหมด (ExB: Exhibition Back พหุลักษณะทางการแพทย์) เป็นผนังยาวตลอดทั้งสามห้อง มีหน้าต่างกระจกตลอดแนว ส่วนนี้จะจัดแสดงที่ฝั่งด้านสุขภาพของประชาชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น โอสถศาลาในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 บ้านหมอเมือง แพทย์ในราชสำนัก อนามัยยุคแรกๆ เรือสาธารณสุข รถไฟตรวจสุขภาพ โรงพยาบาลยุคแรกๆ ร้านยาไทย ร้านหมอฟันจีน หมอฟันปลอมแถวท่าพระจันทร์ หมอตำแยหรือโตะะปิแดในพื้นที่ ตำบลทราง พิธีรำผีฟ้า หมอพระ หมอทหารเสนารักษ์ การมาถึงของหมอฝรั่งยุคแรกๆ โดยอาศัยแบบจำลองขนาดเกือบเท่าของจริงผสมกับแบบจำลองย่อส่วนที่ทำให้เกิด interactive learning ได้ด้วย

ส่วนที่ 4 ส่วนจัดแสดง Ex 4-5-6-7-8-9-10-11 (Thematic Exhibition) จุดเน้นที่เป็น Highlight ของการจัดแสดงในส่วนนี้คือ พื้นที่ Ex10 เรื่อง “สิ่งศักดิ์สิทธิ์กับสุขภาพ” ซึ่งถือเป็นจุดศูนย์กลางของการจัดแสดง ส่วนพื้นที่อื่นๆ จะมี Theme เฉพาะแตกต่างกันไป

เฉพาะส่วน Ex7 - Ex8 นั้นเป็นส่วนที่อยู่ด้านหน้าของหอประวัติศาสตร์ มีผนังเป็นกระจกตลอดแนวเฉลี่ยทางเดิน ในส่วนนี้มีแนวคิดสำคัญคือ

- 1) เน้นเรื่องเกี่ยวกับ “ธรรมนุญ” สุขภาพ โดยหยิบประเด็นสำคัญ เช่น ความเป็นธรรมด้านสุขภาพ หรือประวัติศาสตร์สมัชชาสุขภาพ มาจัดแสดง
- 2) โดยที่ส่วนนี้เป็นบริเวณทางออกและมีช่องกระจกที่สามารถมองเห็นได้จากภายนอก จึงน่าจะจัดเป็นนิทรรศการที่สามารถดูได้ทั้งจากด้านนอกห้องและจากภายใน ผู้ชมที่เดินดูอยู่ภายในจะเป็นเหมือนส่วนหนึ่งของการจัดแสดงสำหรับคนที่ยืนดูอยู่ข้างนอกด้วย ซึ่งอาจมีปัญหาเรื่องแสงภายนอกที่สว่างมากจนทำให้มองเข้ามาจากด้านนอกไม่ค่อยเห็น อาจต้องจัดการกับแสงภายนอกตามสมควร

Ex 4	ปัจจัย 4: อาหารเป็นยา ยาเป็นอาหาร; บ้านป่วย; ยาไทยยาเทศ; เครื่องนุ่งห่ม	
Ex 5	ภูมิปัญญาสุขภาพ: การแพทย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ การแพทย์ไทยจีน พิธีกรรม ข้าวของเครื่องใช้ที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่น	
Ex 6	พื้นที่พักผ่อน Reflection ให้สะท้อนคิด มีกำแพงภาพที่ผู้คนส่งเข้าร่วมและมีพื้นที่ให้แสดงความคิดเห็น จัดเป็นที่พักผ่อนสบายๆ	
Ex 9	ความตาย ประเพณี พิธีกรรมและการตายในโรงพยาบาล แนวคิดเรื่องสิทธิการตาย	
Ex 10	สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ส่วนนี้เน้นการจัดแสดงที่ปลงการ นำประทับใจ ได้แรงบันดาลใจ สะท้อนเรื่องสุขภาพทางจิตวิญญาณ (Secular & Non-Secular Spirituality)	
Ex 11	โรคระบาด ภัยพิบัติและสงคราม การแพทย์ยามสงคราม สงครามเย็นกับสาธารณสุขมูลฐาน รัฐเวชกรรม	

ทั้งนี้ก็มีเนื้อหาทางวิชาการที่ได้รับการรวบรวมและเรียบเรียงไว้เพื่อใช้ในการออกแบบจัดเตรียม

6. การสนับสนุน:

- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติสนับสนุนการจัดแสดงพื้นที่ในหอประวัติศาสตร์สุขภาพ เป็นหลัก

- คณะกรรมการพัฒนาข้อเสนอการออกแบบการตกแต่งและจัดแสดงภายในและภายนอกอาคารเป็นกลไกดูแลการออกแบบตกแต่งพื้นที่ส่วนรวม รวมถึงการแสวงหาการสนับสนุนด้วย

7. หน่วยงานรับผิดชอบ :

นพ.ดร.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพและทีมงาน

